

## WSTĘP

Współczesny świat stawia przed człowiekiem liczne wyzwania i kryzysy, które mają istotny wpływ zarówno na rozwój jednostki, jak i na procesy edukacyjne. Niniejsza monografia stanowi interdyscyplinarną refleksję nad kondycją młodego pokolenia, ze szczególnym uwzględnieniem wymiarów psychologicznych, pedagogicznych oraz społecznych. Łącząc rozważania teoretyczne z wynikami badań empirycznych, publikacja ma na celu ukazanie zarówno wyzwań, przed którymi stoją dzieci, młodzież i dorośli, jak i skutecznych strategii wsparcia i interwencji w obliczu kryzysów współczesności.

Monografia została podzielona na trzy części. Część I: „Pedagogika i wychowanie wobec wyzwań współczesności” koncentruje się na roli edukacji i wychowania w kontekście kryzysów, presji społecznej oraz zmieniających się norm kulturowych. Rozdziały tej części analizują znaczenie kryzysów w rozwoju człowieka, wychowanie dzieci do wartości w dobie indywidualizmu i konsumpcjonizmu, presję zawodową nauczycieli i ryzyko wypalenia, intersubiektywny dialog jako narzędzie pracy wychowawcy oraz społeczno-kulturowe uwarunkowania edukacji. Część II: „Młode pokolenie wobec wyzwań współczesności” poświęcona jest zagadnieniom zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży. Rozdziały omawiają suicydologię, depresję u dzieci w wieku przedszkolnym, zjawisko komorbidów u osób w spektrum autyzmu, proces kształtowania tożsamości młodych ludzi oraz koncepcję osobowości o orientacji podmiotowej w obliczu zagrożeń wojennych i innych wyzwań cywilizacyjnych. Część ta łączy diagnozy naukowe z praktycznymi propozycjami wsparcia pedagogiczno-psychologicznego. Część III: „Wsparcie i odporność w obliczu kryzysu” przedstawia strategie teoretyczne i praktyczne, które umożliwiają radzenie sobie z wyzwaniami współczesności. Rozdziały omawiają projekty wspierające psychiczne dzieci i młodzież dotkniętą wojną i migracją, interwencje dla osób z doświadczeniem (re)emigracji, znaczenie zasobów wewnętrznych i mechanizmów radzenia sobie ze stresem wśród studentów, diagnozowania i wspierania osób z ASD oraz wykorzystanie arteterapii i metod outdoorowych jako narzędzi wspierających rozwój i odporność. Celem monografii jest ukazanie wzajemnych powiązań między współczesnymi kryzysami, które dotyczą zarówno jednostkę, jak i systemy edukacyjne, oraz przedstawienie wielowymiarowych strategii wsparcia integrujących pedagogikę, psychologię i praktykę wychowawczą. Publikacja jest adresowana do naukowców, pedagogów, psychologów, studentów kierunków pedagogicznych oraz wszystkich osób zainteresowanych kondycją, rozwojem i odpornością młodego pokolenia w czasach dynamicznych przemian społecznych i kryzysów współczesności.

## INTRODUCTION

The contemporary world presents a multitude of challenges and crises that profoundly affect both individual development and educational processes. This monograph offers an interdisciplinary examination of the condition of the younger generation, with a particular focus on psychological, pedagogical, and social dimensions. By integrating theoretical reflection with empirical research, the publication aims to illuminate not only the challenges faced by children, adolescents, and adults, but also effective strategies for support and intervention in the context of contemporary crises. The monograph is organized into three parts. Part I: "Pedagogy and Education Facing Contemporary Challenges" explores the role of education and upbringing amid crises, societal pressures, and evolving cultural norms. Its chapters examine the significance of crises in human development, the upbringing of children to values in an era of individualism and consumerism, occupational pressures and teacher burnout, intersubjective dialogue as a tool for contemporary educators, and the socio-cultural determinants of education. Part II: "The Young Generation Facing the Challenges of Contemporary Times" focuses on mental health issues affecting children and adolescents. The chapters address suicidology, depression in preschool-aged children, comorbidities in individuals on the autism spectrum, identity formation, and the concept of a subject-oriented personality in the face of war and other civilizational threats. This section combines scientific diagnosis with practical proposals for pedagogical and psychological support. Part III: "Support and Resilience in the Face of Crisis" presents both theoretical and practical strategies for coping with contemporary challenges. The chapters examine projects supporting children and adolescents affected by war and migration, psychological interventions for individuals with (re)emigration experience, the role of students' internal resources and coping mechanisms, as well as the use of art therapy and outdoor education methods as tools for fostering resilience and development. Overall, this monograph seeks to highlight the interconnectedness of contemporary crises and their impact on both individuals and educational systems, while presenting multidimensional strategies that integrate pedagogy, psychology, and educational practice. It is intended for researchers, educators, psychologists, students of pedagogical disciplines, and all readers interested in the well-being, development, and resilience of the younger generation in times of rapid social change and global challenges.